

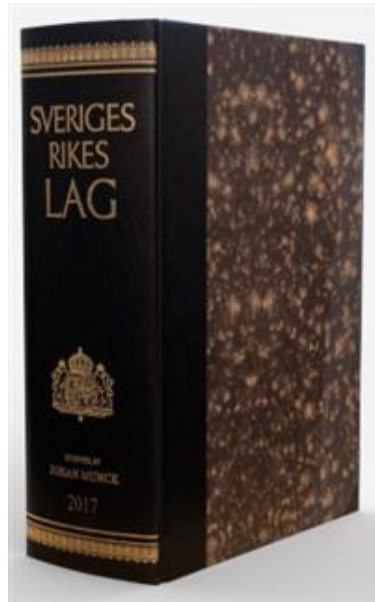
Öppen vetenskap, -ett juridiskt perspektiv

Bild: Trinity Colledge Library. David Iloff. CC-by-SA 3.0.

Jonas Holm
Medicinska bibliotekskonferensen 2022

Högskolejuridik? Biblioteksjuridik?

Avtalsrätt / licensiering

Upphovsrättsliga undantagsregler

E-böcker

Open Access / Öppen tillgång

Bevarande- och forskningsexemplar

Integritets- och dataskydd (GDPR)

Forskningsdata / Öppen vetenskap

Elektroniskt och internationellt

tillgängliggörande

Publicering

Big data – Data mining

Pliktleverans

Offentlighets- och sekretessfrågor

Tillgänglighet vid funktionshinder

Digitalisering

Berlindeklarationen 2003

The screenshot shows the website for the Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities. The header features the Max-Planck-Gesellschaft logo and the text "OPEN ACCESS Max-Planck-Gesellschaft". Navigation links include "Contact", "Sitemap", "MPG", and "Deutsch". The main navigation bar lists "BERLIN DECLARATION", "BERLIN CONFERENCES", "POSITIONS", "ACTIVITIES", and "NOTES". A search bar is located on the right. The left sidebar contains a menu with "Berlin Declaration" (selected), "Signatories", "Mission Statement", "Expression of Interest", "Berlin Conferences", "Positions", "Activities", and "Notes". The main content area displays the "BERLIN DECLARATION" section with a quote: "The Internet has fundamentally changed the practical and economic realities of distributing scientific knowledge and cultural heritage. For the first time ever, the Internet now offers the chance to constitute a global and interactive representation of human knowledge, including cultural heritage and the guarantee of worldwide access. We, the undersigned, feel obliged to address the challenges of the Internet as an emerging functional medium for distributing knowledge. Obviously, these developments will be able to significantly modify the nature of scientific publishing as well as the existing system of quality assurance." Below this is the title "Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities" and a summary: "The Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities of 22 October 2003 was written in English. It is one of the milestones of the Open Access movement. The wording of the English version shall prevail." The "Preface" section begins with "The Internet has fundamentally changed the practical and economic realities of distributing scientific knowledge and cultural heritage. For the first time ever, the Internet now offers the chance to constitute a global and interactive representation of human knowledge, including cultural heritage and the guarantee of worldwide access." and continues with "We, the undersigned, feel obliged to address the challenges of the Internet as an emerging functional medium for distributing knowledge. Obviously, these developments will be able to significantly modify the nature of scientific publishing as well as the existing system of quality assurance." and "In accordance with the spirit of the Declaration of the Budapest Open Access Initiative, the ECHO Charter and the Bethesda Statement on Open Access Publishing, we have drafted the Berlin Declaration to promote the Internet as a functional instrument for a global scientific knowledge base and human reflection". The right sidebar contains "SIGNING INSTRUCTIONS" (Governments, universities, research institutions, funding agencies, foundations, libraries, museums, archives, learned societies and professional associations who share the vision expressed in the Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities are therefore invited to join the signatories that have already signed the Declaration.), "Contact" (Prof. Dr. Martin Stratmann, Präsident der Max Planck Gesellschaft, Hofgartenstraße 8, D-80539 München, Deutschland, Email: President or Open Access Contact), and "PDF VERSIONS BERLIN DECLARATION" (Arabic, Chinese (Simp), Chinese (traditional), English, French, German, Greek, Italian, Polish, Portuguese, Russian, Spanish, Turkish).

Open Science

```
graph TD; OS[Open Science] --- OER[Open Educational Resources]; OS --- OA[Open Access]; OS --- OPR[Open Peer Review]; OS --- OM[Open Methodology]; OS --- OSrc[Open Source]; OS --- OD[Open Data];
```

Open Educational Resources

Open Access

Open Peer Review

Open Methodology

Open Source

Open Data

Open Science

This is the ongoing transition in how research is performed and how knowledge is shared. News, events, publications related to Open Science

[Home](#)[Open Access](#)[European Open Science Cloud](#)[Open Science Policy Platform](#)[Groups](#)[Open Science Monitor](#)

Final Report of the Open Science Policy Platform

This final report of the EU Open Science Policy Platform (OSPP) provides a brief overview of its four-year mandate from 2016 to 2020, followed by an update on progress by each stakeholder group over the past two years.

[Read more](#)

European Commission awards contract for setting up an open access publishing platform

The European Commission has awarded a contract for the setting up of an open access publishing platform for scientific articles as a free service for Horizon 2020 beneficiaries. The launch of the ambitious EU open access initiative is planned for early 2021.

The platform will be a peer-reviewed publishing service to support Horizon 2020 and Horizon

Events

9-10 September 2020, Rome, Italy - ICSD 2020 : 8th International Conference on Sustainable Development

[See all Events](#)

Documents

- [Factsheet: Open science](#)

Publications

Brussels, 25.4.2018
C(2018) 2375 final

COMMISSION RECOMMENDATION

of 25.4.2018

on access to and preservation of scientific information

Högskolelagen

- 2 § Staten ska som huvudman anordna högskolor för
 1. utbildning som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet, och
- 2. forskning och konstnärlig forskning samt utvecklingsarbete.
- I högskolornas uppgift ska det ingå att **samverka** med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet samt **verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta.**

Sök på regeringen.se

Sök

Sveriges regering

Statsråden och departementen

Regeringens politik

Detta görs inom olika områden

Så styrs Sverige

Om regeringen, Regeringskansliet och EU

Proposition från [Utbildningsdepartementet](#)

Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft

Prop. 2016/17:50

Publicerad 28 november 2016

I propositionen presenterar regeringen sin syn på forskningspolitikens inriktning i ett tioårigt perspektiv, med särskilt fokus på satsningar 2017–2020. Syftet är att Sverige ska vara en ledande kunskapsnation och ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer.

Ladda ner:

- > [Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft, Prop. 2016/17:50 \(pdf 1 MB\)](#)

En utgångspunkt är att värna den fria forskningen samtidigt som forskningspolitiken svarar mot globala och nationella

Lagstiftningskedjan

- Kommittédirektiv (1 st) +
- Departementsserien
- Statens offentliga utredningar (1 st) +
- Lagrådsremiss
- Proposition (1 st) +

Forskningspropositionen 2016, Kunskap i samverkan, sidan 107:

- Regeringens målbild är att alla de vetenskapliga publikationer som är resultat av offentligt finansierad forskning bör bli omedelbart öppet tillgängliga direkt då de publiceras.
- Likaså bör forskningsdata som ligger till grund för vetenskapliga publikationer bli öppet tillgängliga samtidigt som den tillhörande publikationen.
- En övergång till öppen tillgång till forskningsresultat bör ske successivt för att säkerställa att det sker på ett ansvarsfullt sätt. För vetenskapliga publikationer kan omställningen påbörjas omgående medan det kan krävas vidare utredningar av formerna för öppen tillgång till forskningsdata och vetenskapliga verk.
- Målbilden är att en omställning till öppen tillgång till forskningsresultat inklusive vetenskapliga publikationer, konstnärliga verk och forskningsdata bör vara genomförd fullt ut **senast inom tio år**. Inom flera vetenskapliga områden går utvecklingen dock betydligt snabbare än så och regeringen ser positivt på detta. Det är ett gemensamt ansvar för alla aktörer i forskningssystemet, t.ex. lärosäten och forskningsfinansiärer, att verka för att målbilden uppfylls.

[Start](#) / [Uppdrag](#) / [Öppen vetenskap](#)

Öppen vetenskap

Öppen vetenskap syftar till att göra den vetenskapliga processen mer öppen och inkluderande. Med öppen tillgång till vetenskaplig information kan forskningens resultat användas av andra – både inom och utanför forskarsamhället. Det gynnar både forskningen och ett kunskapsintensivt samhälle.

[Öppen tillgång till forskningsdata](#) →

[Öppen tillgång till publikationer](#) →

[Svenska listan – sakkunniggranskade kanaler i Swepub](#) →

Våra uppdrag

Som myndighet får vi våra uppdrag av regeringen. Uppdragen finns i vår instruktion och vårt regleringsbrev men kan också komma vid sidan av – som separata uppdrag. Här hittar du våra uppdrag om öppen vetenskap.

[Öppen tillgång till forskningsdata](#) +

[Bedömningskriterier för ett öppet vetenskapssystem](#) +

Upphovsrätt

Anno Octavo

Annæ Reginae.

An Act for the Encouragement of Learning, by Vesting the Copies of Printed Books in the Authors or Purchasers of such Copies, during the Times therein mentioned.

Whereas Printers, Bookellers, and other Persons have of late frequently taken the Liberty of Printing, Reprinting, and Publishing, or causing to be Printed, Reprinted, and Published Books, and other Writings, without the Consent of the Authors or Proprietors of such Books and Writings, to their very great Detriment, and too often to the Ruin of them and their Families: For Preventing therefore such Practices for the future, and for the

Encouragement of Learned Men to Compose and Write useful Books: May it please Your Majesty, that it may be Enacted, and be it Enacted by the Queens most Excellent Majesty, by and with the Advice and Consent of the Lords Spiritual and Temporal, and Commons in this present Parliament Assembled, and by the Authority of the same, That from and after the Tenth Day of April, One thousand seven hundred and ten, the Author of any Book or Books already Printed, who hath not Transferred to any other the Copy or Copies of such Book or Books, Share or Shares thereof, or the Bookseller or Bookellers, Printer or Printers, or other Person or Persons, who hath or have Purchased or Acquired the Copy or Copies of any Book or Books, in order to Print or Reprint the same, shall have the sole Right and Liberty of Printing such Book and Books by the Term of One and twenty Years, to Commence from the said Tenth Day of April, and no longer; and that the Author of any Book or Books already Composed and not Printed and Published, or that shall hereafter be Composed, and his Assigns, or Assigns, shall have the sole Liberty of Printing and Reprinting such Book and Books for the Term of four-

Upphovsrätt

- Litterära verk
 - (exempelvis sångtexter, forskarrapporter, undervisningsmaterial, datorprogram, tidningsartiklar, reportage)
- Konstnärliga verk
 - (exempelvis konstverk, filmverk, fotografiska verk, musikaliska verk)
- Skyddas i Sverige genom: Upphovsrättslagen (SFS 1960:729)

Upphovsrättsligt skydd internationellt

- Inom EU: harmoniserat genom en lång rad EU-direktiv på upphovsrättens område
- Internationellt: Bernkonventionen 1898
- WIPO Copyright Treaty

Hur uppstår upphovsrätt?

Upphovsrätt uppstår automatiskt om verket:

- - är av litterär eller konstnärlig art,
 - är nytt och
 - har ”verkshöjd”

© -märket har ingen rättslig betydelse

Dubbelskapandekriteriet = hjälpregel

Verkshöjd är inte detsamma som i dagligt tal. Även dålig konstnärlig kvalitet kan åtnjuta upphovsrättsligt skydd

Prof Saxx. Creative commons PD

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lascaux_painting.jpg

Verkshöjd eller originalitet

- **EU-domstolen:**

För att ha upphovsrättsligt skydd måste verket ha originalitet i meningen att:

- Verket är ett objekt som låter sig bestämmas
- Det visar på att det funnits utrymme för fria och kreativa val och variationsmöjligheter som ger uttryck för konstnärens personlighet.

Med andra ord: Verket måste ge uttryck för mänskligt intellektuellt och kreativt arbete

Om inte: Kan möjligen skyddas av annan immaterialrättslig lagstiftning som patent, designskydd, varumärkesregistrering eller skydd för företagsnamn eller företagshemligheter.

Upphovsrätten är ett formskydd

- - Upphovsrätten ger skydd för den konkreta formen - det konkreta utförandet. Även överföring till andra medier omfattas
 - Exempelvis skyddas en filmatisering av en roman eller en inläsning eller uppläsning av en roman som ljudbok vid en digital sagostund etc

.

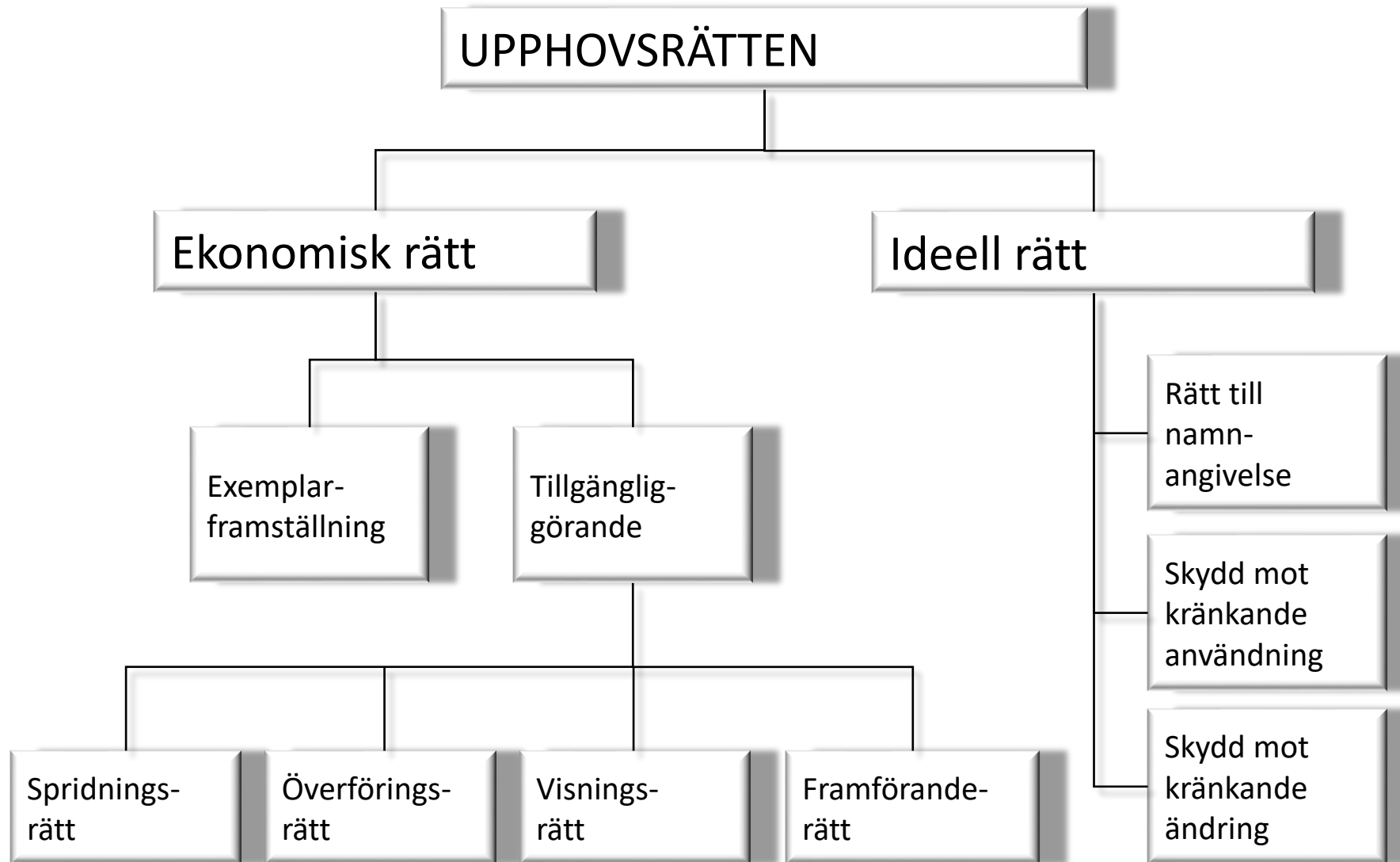
Upphovsrätt, forts.

Upphovsrätten skyddar inte

- Idé
- Fakta
- Funktion
- Arbetsmetod
- Stil
- Manér

Upphovsrättens övergång till någon annan

- Upphovsrätten tillkommer alltid upphovsmannen, den *person* som skapat verket.
 - Rätten kan därefter **övergå (upplåtas eller överlåtas)** **genom avtal** till någon annan som då får använda verket på det sätt som parterna kommer överens om.

• [CC BY-SA 3.0 Anders Lagerås](#); original by [sv:Bertil Almqvist](#) (1902-1972) - Own work

Skyddstider för verk

- Litterära verk
 - ■ (exempelvis sångtexter, forskarrapporter, undervisningsmaterial, datorprogram, tidningsartiklar, reportage)
- Konstnärliga verk
 - (exempelvis konstverk, filmverk, fotografiska verk, musikaliska verk)
- 70 år efter upphovsmannens död
- Närstående rättigheter / producenträttigheter –vanligen 50 år från produktionstillfället

Upphovsrätt till fotografier

Fotografiska **VERK**

- Verkshöjdskrav
- Skydd i 70 år efter upphovsmannens död
- Fullständigt skydd

Fotografiska **BILDER**

- Alla fotografier
- Skydd i 50 år efter framställningsåret
- Smalare skydd

Inskränkningar i upphovsrätten, exempel:

- Privat bruk
 - enstaka exemplar får framställas för privat bruk

- Citat
 - i den omfattning som motiveras av ändamålet i överensstämmelse med god sed

Start / Dokument & lagar / Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

t.o.m. SFS 2020:872

SFS nr: 1960:729

Departement/myndighet: Justitiedepartementet L3

Utfärdad: 1960-12-30

Ändrad: t.o.m. SFS 2020:872

Ändringsregister: SFSR (Regeringskansliet)

Källa: Fulltext (Regeringskansliet)

Innehåll:

- 1 Kap. Upphovsrättens föremål och innehåll
- 2 Kap. Inskränkningar i upphovsrätten
- 2 a kap. Rätt till särskild ersättning
- 3 Kap. Upphovsrättens övergång
- 3 a kap. Avtalslicenser
- 4 Kap. Upphovsrättens giltighet
- 5 Kap. Vissa upphovsrätten närstående rättigheter
- 6 Kap. Särskilda bestämmelser
- 6 a kap. Skydd för tekniska åtgärder m.m.
- 7 Kap. Ansvar och ersättningsskyldighet m.m.
- 8 Kap. Lagens tillämpningsområde

Inskränkningar forts.

- **Återgivning av konstverk och byggnader**
- **23 §** Offentliggjorda konstverk får återges
 - 1. i anslutning till texten i en vetenskaplig framställning som inte framställts i förvärvssyfte,
 - 2. i anslutning till texten i en kritisk framställning, dock inte i digital form och
 - 3. i en tidning eller tidskrift i samband med en redogörelse för en dagshändelse, dock inte om verket har skapats för att återges i en sådan publikation.
- Första stycket gäller endast om återgivningen sker i överensstämmelse med god sed och i den omfattning som motiveras av ändamålet.

Upphovsrättsliga undantag och inskränkningar

- Vad gäller i biblioteksverksamhet exempelvis vid digitalisering?

- **16 §** De statliga och kommunala arkivmyndigheterna, de vetenskapliga bibliotek och fackbibliotek som drivs av det allmänna och folkbiblioteken har rätt att framställa exemplar av verk, dock inte datorprogram,
 1. för bevarande-, kompletterings- eller forskningsändamål,
 2. för att tillgodose lånesökandes önskemål om enskilda artiklar eller korta avsnitt eller om material som av säkerhetsskäl inte bör lämnas ut i original, eller
 3. för användning i läsapparater.
- Exemplar som framställs på papper med stöd av första stycket 2 får spridas till lånesökande.
- Andra arkiv har rätt att framställa exemplar av verk, dock inte datorprogram, för bevarandeändamål. Detsamma gäller andra bibliotek som är tillgängliga för allmänheten.

Annars krävs upphovspersonens samtycke genom avtal som reglerar bland annat:

- Vad överläts och i vilket syfte?
- Vilka ekonomiska rättigheter som upplåtes (licensieras) eller överlåtes
 - Omfattning
 - antal exemplar
 - tid
 - Geografiska begränsningar
 - Möjlighet till bearbetning
 - Media
 - Ideell rätt
 - Avtalsbrott/sanktioner

Avtalslicenser

- Skol –och utbildningsavtalet
- 15 / 15 –regeln
- Gäller nu även spridning i digital form i slutna krets

BILD ÖRD NOT
UPPHOVS RÄTT
I SVERIGE

bonus

COPYRIGHT ACCESS

START OM OSS UPPHOVS RÄTT **UTBILDNING** ARBETSPLATS DIGITALISERING

SKOLKOPIERINGS AVTALET

För undervisning och pedagogisk verksamhet

Det ska vara enkelt för lärare, elever och barn att kunna kopiera och dela upphovs rätts skyddat material lagligt i skolan och förskolan. Skolkopieringsavtalet är ett förhandstillstånd att kopiera och dela för undervisning och pedagogisk verksamhet.

Kontaktperson för Skolkopieringsavtalet

Kommunal skola (landsting/region)

Kommunal förskola

OM OSS

Just nu kontaktar du oss lättast via mejl

Just nu når du oss på Bonus Copyright Access kontor enklast via mejl. Du kan mejla oss generella frågor på info@bonuscopyright.se, eller om du vill nå en viss person så mejlar till oss på: fornamn.efternamn@bonuscopyright.se (å och ä ersätts med a, och ö med o).

263 miljoner kronor

2018 delades 263 miljoner kronor ut till rättighetshavarna i ersättning för kopiering och delning av upphovs rätts skyddat material.

Ersättningar på olika sätt

Medlemsorganisationerna bestämmer själva hur de ersättningar Bonus Copyright Access inkasserar på organisationernas uppdrag ska nå upphovsmännen, förlagen och utgivarna.

INTERNATIONELLT

Avtal med andra länder

Vi använder cookies för att ge dig en bättre upplevelse av Stim.se. Läs Stims integritetsskyddspolicy.

✓ Tack, då vet jag

Hitta svar ▶ Alla vanliga frågor ▶ Hur kan jag ta reda på vem som äger rättigheterna till en låt?

Upphovsrätt

Hur kan jag ta reda på vem som äger rättigheterna till en låt?

Om du har frågor om en enskild låt så är det enklast att du [kontaktar Stims Medlemsservice](#), så söker vi fram uppgifterna åt dig. Om det är ett flertal låtar du vill kolla upp så kan du skaffa behörighet för att själv söka i [Stims låtregister](#).

Var denna information hjälpsam?

Ja

Nej

CREATIVE COMMONS LICENSES

COPY
& PUBLISH

ATTRIBUTION
REQUIRED

COMMERCIAL
USE

MODIFY
& ADAPT

CHANGE
LICENSE

PUBLIC DOMAIN

CC BY

CC BY-SA

CC BY-ND

CC BY-NC

CC BY-NC-SA

CC BY-NC-ND

You can redistribute
(copy, publish, display,
communicate, etc.)

You have to attribute
the original work

You can use the work
commercially

You can modify and
adapt the original work

You can choose license
type for your adaptations
of the work.

Om Creative Commons licenserna

CREATIVE COMMONS ERKÄNNANDE

CC BY

Licensen **Creative Commons erkännande** innebär att du, som upphovsman, tillåter andra att använda, sprida, göra om, modifiera och bygga vidare på ditt verk, även i kommersiella sammanhang. De som använder dina Creative Commons licensierade verk ska uppge att det är du som är upphovsman, när de använder, bearbetar eller sprider ditt verk.

[Läs licenstexten by 2.5](#) [Läs licensen by 4.0](#)

CREATIVE COMMONS ERKÄNNANDE DELA LIKA

CC BY-SA

Licensen **Creative Commons erkännande, dela lika** innebär att du tillåter andra att använda, sprida, göra om, modifiera och bygga vidare, skapa nya verk på ditt verk, så länge de anger att du är upphovsman. Om det skapas nya verk utifrån ditt verk så ska dessa verk spridas och licensieras med samma licens, alltså nya verk ska spridas under samma villkor.

Alla nya verk som skapas utifrån ett verk som har den här licensen ska ha samma licens, som ursprungsverket.

[Läs licenstexte by-sa 2.5](#) [Läs licensen by-sa 4.0](#)

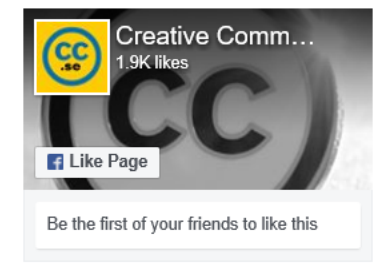

CREATIVE COMMONS ERKÄNNANDE INGA BEARBETNINGAR

VAD ÄR CREATIVE COMMONS?

GILLA OSS PÅ FACEBOOK

KATEGORIER

Välj kategori

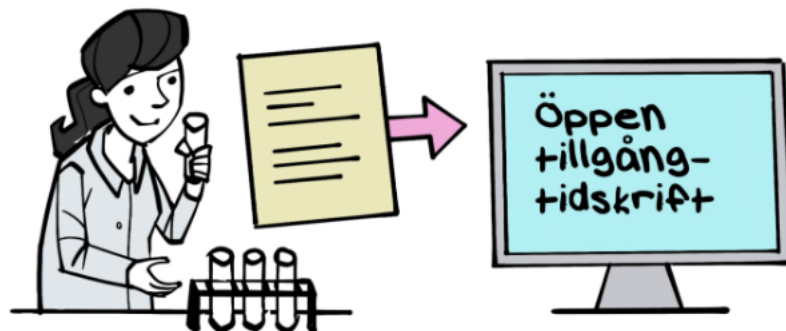
ARKIV

Välj månad

Creative Commons för forskare

Det enklaste sättet att publicera forskningsresultat öppet tillgängligt är att använda en Creative Commons-licens (CC-licens). Här finns mer information om hur du som forskare går tillväga.

Forskningsresultat kan omfatta flera typer av material: till exempel en artikel som publiceras i en vetenskaplig tidskrift, en bok eller ett kapitel i en monografi, ett konferensbidrag eller en rapport. Den här sidan fokuserar på artiklar men kan i princip appliceras på alla typer av forskningsresultat.

 This page is also available in English

Vad är en licens?

När din artikel publiceras i en prenumerationsbaserad tidskrift skriver du under ett publiceringsavtal (på engelska *copyright transfer agreement* eller *author agreement*) där du överlåter dina ekonomiska rättigheter till artikeln exklusivt till förlaget. Ekonomiska rättigheter handlar om att kunna framställa din artikel och på olika sätt

Viktig information

Denna text är publicerad under licensen [Creative Commons Erkännande 4.0](#) (CC BY).

Informationen är inte avsedd som juridisk rådgivning. Om du har frågor kring upphovsrätten till ditt material, vänd dig till en jurist inom din organisation. KB fransäger sig allt ansvar för skador till följd av den här texten.

Vem äger upphovsrätten till läromedel?

Finns det ett lärarundantag?

Upphovsrättslagen:

- 1 § Den som har skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har upphovsrätt till verket
-
- 2 § Upphovsrätt kan upplåtas och överlåtas

Tumregeln i svensk domstolspraxis

- För verk som skapats inom ramen för en anställning har en **tolkningsprincip** kallad *tumregeln* vuxit fram.
- Den innebär att om inget annat avtalats eller klart framgår av situationen, så har arbetsgivaren i normalfallet rätt att inom sitt verksamhetsområde och *i sin normala verksamhet* nyttja sådana verk som tillkommit som ett resultat av de tjänsteåligganden den anställde har gentemot arbetsgivaren eller efter instruktion från denne. Arbetsgivarens rätt avser enbart nyttjanden för de ändamål som kan *förutses* när verket tillkommer.

Det upphovsrättsliga lärarundantaget

- För anställda högskole- och universitetslärare och forskare (förkortat universitetslärare) gäller dock **inte** tumregeln utan istället det som kallas det *upphovsrättsliga lärarundantaget*. Inte genom lag utan praxis och tradition.
- Universitetsläraren och forskaren behåller upphovsrätten till sina verk i form av undervisningsmaterial som föreläsningar, föreläsningsmaterial och läromedel samt artiklar och forskningsresultat. Det gäller också anställda doktoranders avhandlingar.
- Att universitetslärare behåller upphovsrätten till sitt eget material, till skillnad från andra anställda, utgör ursprungligen en del av den akademiska friheten. (Återfinns i Regeringsformen och Högskolelagen).

Sök på regeringen.se

Sök

Sveriges regering

Statsråden och departementen

Regeringens politik

Detta görs inom olika områden

Så styrs Sverige

Om regeringen, Regeringskansliet och EU

Artikel från [Justitiedepartementet](#)

Genomförande av EU:s nya upphovsrättsdirektiv

Publicerad 31 maj 2019

Nu påbörjas det svenska genomförandet av EU:s nya upphovsrättsdirektiv – ett stort antal aktörer bjuds in att delta i arbetet.

Den 17 april 2019 antog EU det nya upphovsrättsdirektivet som inom EU ofta kallas för DSM-direktivet (Digital Single Market). Direktivet ska vara genomfört i medlemsstaterna senast den 7 juni 2021. Direktivet finns tillgängligt på webbplatsen EUR-Lex.

[> EU:s upphovsrättsdirektiv \(pdf\)](#) [↗](#)

Genväg

[> EU:s upphovsrättsdirektiv \(s.k. DSM-direktivet\) på EUR-Lex webbplats](#) [↗](#)

Ladda ner

[> Lista på inbjudna \(pdf\)](#)

Något om öppen vetenskaplig publicering -begrepp

- **Author Electronic Preprint** – Författarens .pdf-version före sakkunniggranskning och redigering inför publicering
- **Author Accepted Manuscript (AAM)** – Författarens .pdf-version med ändringar efter sakkunniggranskning (peer review)
- **Journal manuscript/publicerad artikel** – författarens version efter sakkunniggranskning och redigering och redaktionell sättnings med input från förlaget. Till denna vill förlagen ofta reglera särskild upphovsrätt genom skrivningar i så kallade **author agreements**.
- **Article Processing Charge (APC)** – Kostnad för att publicera vetenskaplig artikel i tidskrift
- **Green Open Access** – Möjlighet att ladda upp AAM i repositorium (ex Diva) ofta efter viss embargotid och med restriktiv licens (CC-BY-NC-ND)
- **Gold Open Access** – APC bekostar att artikeln görs omedelbart tillgänglig i repositorium med mer generös licens (CC-BY).
- **Diamond Open Access** – Strävan mot noll APC och gratis prenumeration
- **Hybridtidskrifter** – Författarna får frivilligt lägga till APC för gold open access
- **Transformativa avtal** – Avtal mellan förlag och författare som successivt övergår i full open access (tillåts enligt Plan S)

16 rekommendationer för öppen tillgång

Part I: The Plan S Principles

“With effect from 2021*, all scholarly publications on the results from research funded by public or private grants provided by national, regional and international research councils and funding bodies, must be published in Open Access Journals, on Open Access Platforms, or made immediately available through Open Access Repositories without embargo.”

**For funders agreeing after January 2020 to implement Plan S in their policies, the start date will be one year from that agreement*

In addition:

01 Authors or their institutions retain copyright to their publications. All publications must be published under an open license, preferably the Creative Commons Attribution license (CC BY), in order to fulfil the requirements defined by the [Berlin Declaration](#);

06 The Funders encourage governments, universities, research organisations, libraries, academies, and learned societies to align their strategies, policies, and practices, notably to ensure transparency.

07 The above principles shall apply to all types of scholarly

Den akademiska friheten i grundlagen

- **Regeringsformen 2 Kap 18 §** Alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola. Det allmänna ska svara också för att högre utbildning finns.
- **Forskningens frihet är skyddad enligt bestämmelser som meddelas i lag. Lag (2010:1408).**
- Med denna bestämmelse begränsas riksdagens möjlighet att delegera normgivningsmakt, med andra ord krävs det att det är riksdagen som fattar beslut om innehållet i detta skydd. I förarbetena framhöll också regeringen att skyddet för forskningens frihet inte kan vara obegränsat, utan att samhällliga regler självfallet också ska gälla för forskningen. Därtill måste resurstillgången få sätta gränser för i vilken omfattning som forskning kan bedrivas. ”Ingen kan således i forskningens namn kräva obegränsad tillgång till statens eller andras resurser. Inget av detta är heller vad som åsyftas när forskningens frihet framhålls som den väsentliga basen för kunskapssökandet”, se prop. 1998/99:94 s. 9 f.

Forskningsfriheten i Högskolelagen

- Det är därmed inte så att den allmänna principen om att ”forskningsresultat får fritt publiceras”, som fastslås i 1 kap. 6 § högskolelagen (1992:1434), kan utsträckas till att forskare - till vilket pris som helst - kan kräva forum för publicering på bekostnad av det allmänna.

Äganderätt till forskningsdata?

Verkshöjd/originalitet för upphovsrättsligt skydd?

Myndighetshandling?

Offentlighets- och sekretesslagen

Arkivlagstiftningen?

Databasskyddet / katalogskyddet

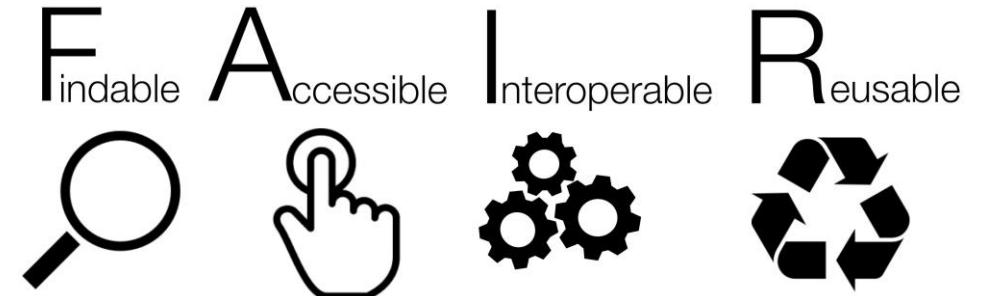
EU:s Databasdirektiv (1996)

Upphovsrättslagen § 49:

Den som har framställt en katalog, en tabell eller ett annat dylikt arbete i vilket ett stort antal uppgifter har sammanställts eller vilket är resultatet av en väsentlig investering har uteslutande rätt att framställa exemplar av arbetet och göra det tillgängligt för allmänheten.

Rätten enligt första stycket gäller till dess femton år har förflutit efter det år då arbetet framställdes. Om arbetet har gjorts tillgängligt för allmänheten inom femton år från framställningen, gäller dock rätten till dess femton år har förflutit efter det år då arbetet först gjordes tillgängligt för allmänheten.

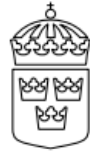
FAIR-principerna

- För att forskningsdata ska vara *sökbara* krävs att
 - de förses med en unik och beständig identifierare
 - de är beskrivna med utförliga och maskinläsbara metadata
 - metadata innehåller identifieraren för de data som beskrivs
 - (meta)data är sökbara och enkla att hitta på webben
- För att forskningsdata ska vara *tillgängliga* krävs att
 - (meta)data kan nås via sin identifierare och läsas av och ges tillgång till via ett standardiserat kommunikationsprotokoll (som http eller ftp)
 - kommunikationsprotokollet är öppet, kostnadsfritt och universellt implementerbart
 - det är möjligt att skapa olika användarroller och mekanismer för verifiering av användare och kontroll av åtkomst till data. Tillgången till forskningsdata bör vara så öppen som möjligt och så begränsad som nödvändigt, om data är känsliga
 - metadata är tillgängliga även om data inte längre finns tillgängliga
- För att forskningsdata ska vara *interoperabla* krävs att
 - (meta)data redovisas med semantiska beskrivningar som är standardiserade, dokumenterade och tillgängliga
 - vokabulärer, terminologier och ontologier som används är vedertagna, kontrollerade och beskrivna på ett tillgängligt sätt
 - relationer mellan olika data och metadata beskrivs så att det är möjligt att förstå hur data hör samman
- För att forskningsdata ska vara *återanvändbara* krävs att
 - (meta)data innehåller olika typer av kontextuella uppgifter, som till exempel vetenskapligt syfte, i vilket sammanhang data samlades in samt vilken utrustning och programvara som användes
 - villkor tydligt anges för hur data får användas
 - (meta)dats ursprung beskrivs i detalj
 - (meta)data är strukturerade och dokumenterade enligt tillämpliga standarder och vedertagna format

Regeringens proposition 2020/21:60

Forskning, frihet, framtid
– kunskap och innovation för Sverige

Prop.
2020/21:60

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 17 december 2020

Stefan Löfven

Matilda Ernkrans
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen presenterar regeringen forskningspolitiken för åren 2021–2024. Den omfattar frågor om såväl forskning och innovation som högre utbildning. Politiken utgår från målet att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en framstående kunskapsnation. Regeringen har i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1) lämnat förslag och redovisat bedömningar om ökade medel till forskning och innovation. I budgetpropositionen föreslås och beräknas betydande höjningar av anslagen för forskning och utveckling med totalt 3,75 miljarder kronor 2024. I denna proposition beskrivs satsningarna närmare. Utgångspunkten för satsningarna är att forskningen ska vara av hög kvalitet och att satsningarna ska ge förutsättningar för fler forskningsmiljöer av högsta kvalitet.

Samhällets utmaningar behöver mötas med satsningar på strategisk forskning av hög kvalitet och innovationssatsningar. De övergripande samhällsutmaningar som denna proposition fokuserar på är klimat och miljö, hälsa och välfärd, digitalisering, kompetensförsörjning och arbetsliv samt ett demokratiskt och starkt samhälle. Forskningsatsningarna som presenteras för att möta utmaningarna är såväl långsiktiga nationella forskningsprogram, där nya föreslås inrättas och befintliga förstärkas, som vissa särskilda forskningsatsningar. Det är angeläget att hitta synergier med EU:s forskningsprogram. En nationell strategi för EU-samarbetet bör därför tas fram. Även andra pågående och planerade åtgärder som bidrar till att möta utmaningarna redovisas, t.ex. insatser i fråga om öppen vetenskap, immateriella tillgångar, jämställdhet och villkoren för en forskarkarriär i högskolan.

- Regeringen anser därför att vetenskapliga publikationer, som är ett resultat av forskning som finansierats med offentliga medel, ska vara omedelbart öppet tillgängliga med verkan från 2021. Vetenskapsrådet (U2019/04423) och Kungl. biblioteket (U2019/03436) har befintliga samordningsuppdrag om öppen tillgång, vilka kommer att vidareutvecklas, för att påskynda omställningen till ett öppet vetenskapssystem.

Nationell färdplan för öppen vetenskap

1. Inledning

Den nationella färdplanen för öppen vetenskap¹ antogs av Sveriges universitets- och högskoleförbunds (SUHF) förbundsårsamling den 10 mars 2021.

Färdplanen har utarbetats av SUHF:s nationella arbetsgrupp för forskningsdata.

Syftet med den nationella färdplanen för öppen vetenskap

SUHF:s nationella färdplan för öppen vetenskap syftar till att tydliggöra lärosätenas ansvar och de åtgärder som behövs för att påskynda arbetet med öppen tillgång till forskningsdata och forskningsresultat. Målsättningen är att skapa förbättrade möjligheter för lärosätena och andra berörda aktörer att samordna sig i frågor av gemensam karaktär, uppmuntra till utökad samverkan och gemensamt skapa förutsättningar för att forskare vid svenska lärosäten, oberoende av lärosätetillhörighet, har likartade möjligheter till tjänster och stöd i övergången till ett öppet vetenskapssystem.

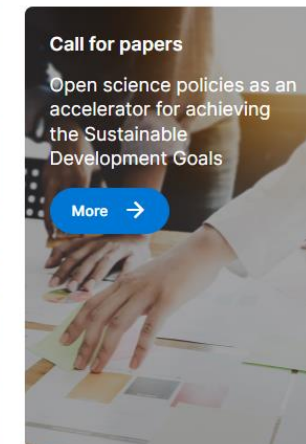
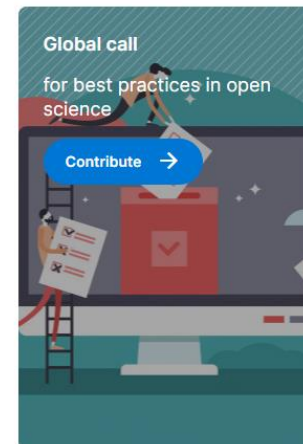
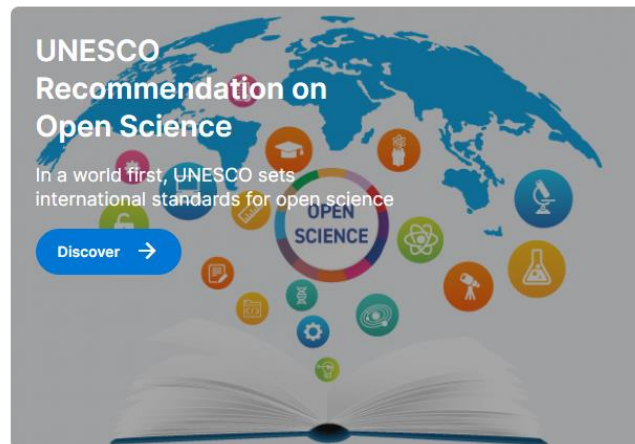
SUHF har tidigare utformat en rekommendation avseende datahanteringsplan (REK 2018:1) och en rekommendation avseende styrdokument för forskningsdata (REK 2019:3), båda finns tillgängliga på www.suhf.se

SUHF:s färdplan innehåller kompletterande övergripande rekommendationer för åtgärder vid lärosätena inom ramen för arbetet med att främja ett öppet vetenskapssystem. Färdplanen behöver årligen ses över och aktualitetsgranskas.

SUHF och öppen vetenskap

Öppen vetenskap syftar till att gemensamt bygga ett system där vetenskapen är mer transparent, mer tillgänglig och mer återanvändningsbar för forskning, innovation och utveckling. Målsättningen är att det framtida systemet för öppen tillgång bygger på FAIR-principerna, se nedan.

SUHF stödjer principen att forskning som är helt eller delvis offentligt finansierad ska vara öppet tillgänglig, enligt internationellt vedertagna principer, i den mån det är möjligt med hänsyn till juridiska, etiska och eventuella kommersiella aspekter. Att öppet tillgängliggöra forskningsresultat och forskningsdata, eller beskrivning av forskningsdata, är värdefullt för att validera forskningen och för att möjliggöra återanvändning av forskning i syfte att skapa och sprida ny kunskap.

About open science

Open Science has the potential of making the scientific process more transparent, inclusive and democratic. It is increasingly recognized as a critical accelerator for the achievement of the United Nations Sustainable Development Goals and a true game changer in bridging the science, technology and innovation gaps and fulfilling the human right to science.

© UNESCO

Setting global standards for open science for all

In the fragmented scientific and policy environment, a global understanding of the meaning, opportunities and challenges of open science is needed for its fair and equitable

Forskningsfinansiärers krav på öppen tillgång –uppföljning och sanktioner?

- Forskningsfinansiärer kan reglera krav på publicering med öppen tillgång, genom exempelvis viss CC-licens, i allmänna eller särskilda villkor för medelstildelning vid utlysning.
- Exempel Formas:
 - *2.4.3. Öppen tillgång (Open Access)*
 - Projektledare svarar för att projekts forskningsresultat ska göras öppet tillgängliga inom sex (6) månader efter publicering.
 - Om publicering sker genom parallellpublicering i öppna institutionella arkiv ska deposition av projekts forskningsresultat ske vid publiceringstillfälle och göras öppet tillgängliga inom sex (6) månader.
 - Formas kan medge förlängning av tiden för sådant tillgängliggörande upp till tolv (12) månader, under förutsättning att projektledare kan uppvisa en tydlig dokumentation om att rimliga ansträngningar har gjorts för att uppfylla kravet på publicering inom sex (6) månader.
 - Öppet tillgängliggörande gäller för forskningsresultat i vetenskapligt bedömda texter som har publicerats i tidskrifter och konferensrapporter. Skyldigheten att öppet tillgängliggöra forskningsresultat gäller inte monografier och bokkapitel.
 - Om den som ska publicera har betalat en avgift för öppet tillgängliggörande ska publiceringen ske med Creative Commons CC BY-licens.

Forskningsfinansiärers krav på öppen tillgång –uppföljning och sanktioner?

- Publiceringsstrategi vid ansökan om medel
- Förbehåll om och fortlöpande kontroll under forskningsprojektets gång
- Anmodan
- Innehållande av del av eller hela medel -för viss tid eller tills vidare
- Återbetalning av medel
- Tillgodoräknande av vetenskapliga publikationer (så kallat track-record) vid ansökan om framtida medel
- Avstängning av forskare eller medelsförvaltare från framtida utlysningar
- Krav på OA-policies hos medelsförvaltaren (lärosätet)

The Bill & Melinda Gates Foundation is committed to information sharing and transparency. We believe that published research resulting from our funding should be promptly and broadly disseminated. We have adopted an Open Access policy that enables the unrestricted access and reuse of all peer-reviewed published research funded, in whole or in part, by the foundation, including any underlying data sets.

Related

[OPEN ACCESS POLICY FAQ](#)

As of January 1, 2015 our Open Access policy will be effective for all new agreements. During a two-year transition period, publishers will be permitted to apply up to a 12 month embargo period on the accessibility of the publication and its underlying data sets. This embargo period will no longer be allowed after January 1, 2017.

Our Open Access policy contains the following elements:

- 1. Publications Are Discoverable and Accessible Online.** Publications will be deposited in a specified repository(s) with proper tagging of metadata.
- 2. Publication Will Be On “Open Access” Terms.** All publications shall be published under the [Creative Commons Attribution 4.0 Generic License](#) (CC BY 4.0) or an equivalent license. This will permit all users of the publication to copy and redistribute the material in any medium or format and transform and build upon the material, including for any purpose (including commercial) without further permission or fees being required.
- 3. Foundation Will Pay Necessary Fees.** The foundation would pay reasonable fees required by a publisher to effect publication on these terms.
- 4. Publications Will Be Accessible and Open Immediately.** All publications shall be available immediately upon their publication, without any embargo period. An embargo period is the period during which the publisher will require a subscription or the payment of a fee to gain access to the publication. We are, however, providing a transition period of up to two years from the effective date of the policy (or until January 1, 2017). During the transition period, the foundation will allow publications in journals that provide up to a 12-month embargo period.
- 5. Data Underlying Published Research Results Will Be Accessible and Open Immediately.** The foundation will require that data underlying the published research results be immediately accessible and open. This too is subject to the transition period and a 12-month embargo may be applied.

News | 31 May 2019

Wellcome updates open access policy to align with cOAlition S

Following a large consultation, we have updated our open access (OA) policy so it now aligns with Plan S. The changes will apply from 1 January 2021.

[Data and artificial intelligence](#)

[Grant funding](#)

[Open access](#)

Credit: Wellcome

[Last year](#) we defined a set of objectives for our updated OA policy. At its core, and consistent with our policy over the past 13 years, we want to make sure that the knowledge and discoveries which result from our funding are made freely available and used in a way that maximises their benefit to health.

Latest news

Explainer | 3 June 2020

[The vaccine journey: from idea to immunisation](#)

[More news >](#)

[Sign up to our newsletter](#)

Get the latest news about

Plan S Rights Retention Strategy

Summary

cOAlition S has developed a *Rights Retention Strategy* to give researchers supported by a [cOAlition S Organisation](#) the freedom to submit manuscripts for publication to their journal of choice, including subscription journals, whilst remaining fully compliant with Plan S.

cOAlition S Organisations will facilitate this by changing their grant conditions to require that a Creative Commons Attribution licence (CC BY^[1]) is applied to all Author Accepted Manuscripts (AAMs^[2]) or Versions of Record (VoR^[3]) reporting original research, supported in whole or in part by their funding.

Some cOAlition S Organisations will, as of the commencement of the grant, require their grantees to apply a CC BY license to *all* future AAMs which arise from their funding (*prior licence*). Other cOAlition S Organisations will impose an obligation on their grantees that their research articles (either the AAM or VoR) are licensed CC BY (*prior obligation*). In either case (prior license or prior obligation) all research articles which arise from funding from a cOAlition S Organisation must be licensed CC BY.

cOAlition S Organisations' grantees will also be required to ensure Open Access at the time of publication (no embargoes) to all research articles which arise from their funding.

cOAlition S will give notice to publishers about these new grant conditions.

This strategy applies to research articles from researchers funded by a cOAlition S Organisation. However, it is especially relevant when submissions are made to journals whose publisher does not yet offer their authors the opportunity to make the VoR of research articles Open Access in a way that is aligned with Plan S. It, therefore, enables to continue to seek publication in their preferred journal by making the AAM available in a repository at the time of publication.

This strategy aligns with the repository route in the Plan S [Implementation Guidance](#).

Background

The Plan S guidance includes the following commitment:

“ *Where possible, cOAlition S members will ensure by way of funding contracts or agreements that the authors or their institutions retain copyright as well as the rights that are necessary to make a version (either the VoR, the AAM or both) immediately available under an open license. To this end, cOAlition S will develop or adopt a model 'License to Publish' for their grantees.* ”

To deliver on this commitment, cOAlition S Organisations will modify their funding agreements such that:

- › Authors (or their organisations) must retain sufficient intellectual property rights to comply with their

[Rights Retention campaign](#)

Related documents

- › [Rights Retention Strategy \[pdf\]](#)
- › [Rights Retention Strategy: Press Release](#)
- › [Implementation Roadmap of cOAlition S Organisations](#)
- › [Communication to publishers](#)
- › [Rights Retention Strategy: Graphic](#)
- › [Rights Retention Strategy: FAQs](#)
- › [Webinar for publishers: Presentation](#)
- › [Plan S Implementation Guidelines for Repositories: Results of COAR Repository Platforms Survey](#)
- › [4 things you should know about the Rights Retention Strategy and the Journal Checker Tool](#)
- › [The Rights Retention Strategy and publisher](#)

Plan S & Rights Retention

#RetainYourRights

www.coalition-s.org/rights-retention-strategy

Helping researchers retain their rights and share their work
Open Access

Example where the Author Accepted Manuscript (AAM) is shared CC BY

Funder agreement

- At least the AAMs of all peer reviewed publications are published with a CC BY licence and no embargo

Owned by the author

- Upon submission, the author informs the publisher that the AAM arising from this submission is licensed CC BY in accordance with the grant's open access conditions
- Acceptance following peer review
- Author Accepted Manuscript (AAM)
Upon publication, the author immediately deposits the AAM in an Open Access repository (zero embargo, CC BY licence)

Managed by the publisher

- Licence to Publish
- Version of Record (VoR)

cOAlition S

Hosted by the European Science Foundation
info@coalition-s.org ● www.coalition-s.org

Plan S

Making full and immediate Open Access a reality

Implementation Roadmap of cOAlition S Organisations

The following table shows for each cOAlition S Organisation:

- > The date their Plan S-aligned Open Access policy will apply from
- > What their Plan S-aligned Open Access policy will apply to

It also shows which funders are adopting the [Rights Retention Strategy](#) to support the implementation of their Plan S-aligned OA policy from 1/1/2021. These funders are designated as "early adopters". Other funders, who plan to update their grant conditions at a later date, are categorised as "adoption to follow".

cOAlition S organisation (funder)	Launch date for implementing Plan S-aligned OA policy	Application of Plan S principles	Rights Retention Strategy	Support the payment of fair and reasonable APCs in Transformative Journals
Academy of Finland (AKA)	1 st January 2021	All new funding calls opened after 1/1/2021	Adoption to follow	Yes
Aligning Science Across Parkinson's (ASAP)	1 st January 2022	All research articles submitted for publication from 1/1/2022	Adopted	Yes
Austrian Science Fund (FWF)	1 st January 2021	All new grants awarded after 1/1/2021	Adopted	Yes, but only when the journal is part of a Transformative Agreement
Bill & Melinda Gates Foundation	1 st January 2021	All research articles submitted for publication from 1/1/2021	Adopted	Yes
European Commission (Horizon Europe Framework Programme)	1 st January 2021	All new funding calls opened after 1/1/2021	The EC policy – as per the Horizon Europe Model Grant Agreement – includes a prior obligation for its beneficiaries which is aligned with the Rights Retention Strategy	No
Formas (Sweden)	1 st January 2021	All new funding calls opened after 1/1/2021	Adopted	Yes
FORTE (Sweden)	1 st January 2021	All new grants awarded after 1/1/2021	Adopted	No
Foundation for Science and Technology of Portugal (FCT)	July 2022	TBA	TBA	TBA
French National Research Agency (ANR)	1 st January 2021	All new funding calls opened after the publication of the ANR action plan in 2021	Adopted	Yes

Upphovsrättslig skrivning förlag/författare – Authors Agreements – från Coalition S

- This Licence shall take effect only to the extent consistent with intellectual property provisions of Plan-S if the Work or any part of the Work was written by an Author(s) funded (wholly or in part) by a member of cOAlition S.

LIBER wants #ZeroEmbargo on Publicly-Funded Scientific Publications.

While the COVID-19 pandemic has surfaced the **virtues of Open Access** and propelled changes in scholarly communication that previously many feared, the current models of communicating scientific content still maintain **unequal access to content**.

On the other side of this highly regulated and controlled system, advocates of Open Access are exploring lawful ways to enable researchers to **freely disseminate their research and maximize its impact**.

The [Rights Retention Strategy of PlanS](#) (cOAlitionS) is a much-welcomed initiative that **empowers authors** to be in control of their own research and the granting schemes of HorizonEurope is another bold move by the European Commission in the same direction. It is now time that **policies like these are implemented in all EU Member States** and that the countries themselves have the same coordinated and horizontal approach.

Therefore, LIBER proposes a **new model law** that aims to ensure a **zero embargo** period for lawful self-archiving on open, public, non-for-profit repositories.

[Read our model law here.](#)

#ZEROEMBARGO

LET US HELP YOU!

European Research Area Policy Agenda

Overview
of actions for
the period
2022-2024

Research and
Innovation

Tack!

Frågor?

jonas.k.holm@gmail.com